

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “วชฺชพหุล — ผู้มากไปด้วยโทษ”

วชฺชพหุล อ่านตามภาษาบาลีว่า วัด - ชะ - พะ - หุ - ละ มาจากคำว่า วชฺช (สิ่งที่มีโทษ, สิ่งที่ควรเว้น) กับ พหุล (มาก) รวมกันเป็น วชฺชพหุล แปลว่า **ผู้มากไปด้วยโทษ** หรือ **ผู้มีโทษมาก** แสดงถึงความเป็นจริงของบุคคลผู้ยังมากไปด้วยโทษ คืออกุศลธรรมทั้งหลาย แต่ก็ยังมีโอกาสที่กุศลหรือความดีประการต่างๆ จะเกิดขึ้นเป็นไปได้บ้าง เมื่อกล่าวถึงบุคคลผู้มากไปด้วยโทษแล้ว ก็ไม่ใช่ใครอื่น แต่เป็นชีวิตแต่ละบุคคลผู้ที่ยังมากไปด้วยอกุศลอยู่นั่นเอง พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นประโยชน์แก่อกุศลแก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นเครื่องเตือนให้เป็นผู้ไม่ประมาทในการสะสมความดี โดยเฉพาะ คือการอบรมเจริญปัญญา ทำกลางอกุศลซึ่งมีมากเป็นอย่างมาก

ข้อความในพระสูตรต้นปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต สารีขสูตร แสดงความเป็นจริงของบุคคลผู้มีโทษมาก ไว้ดังนี้คือ **“บุคคลมีโทษมาก เป็นอย่างไร? บุคคลบางคนในโลกนี้ ประกอบด้วยกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม อันมีโทษ เป็นส่วนมาก ที่ไม่มีโทษ เป็นส่วนน้อย อย่างนี้แลบุคคลมีโทษมาก”**

สิ่งที่มีจริง เป็นธรรม สิ่งที่มีจริง เป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น ใครๆ ก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ก็เป็นอย่างนั้น จะเปลี่ยนสภาพธรรมอย่างหนึ่งให้เป็นอีกอย่างหนึ่งไม่ได้ เช่น เปลี่ยนเห็นให้ไม่เห็นไม่ได้ เปลี่ยนความดีให้เป็นความชั่วไม่ได้ เปลี่ยนความชั่วให้เป็นความดีไม่ได้ เป็นต้น นี่คือความเป็นจริง พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อนุเคราะห์แก่อกุศลให้มีความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกในสภาพธรรมที่มีจริงตามความเป็นจริง ว่าเป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน หากความเป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวตนในสภาพธรรมแต่ละหนึ่งๆ ไม่ได้เลย เพราะเป็นแต่เพียงธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัยแล้วก็ดับไปเท่านั้น

สิ่งที่มีจริง ซึ่งเป็นธรรมนั้นมีความหลากหลายมาก เมื่อกล่าวโดยประมวลแล้ว ธรรมมี ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ **นามธรรม** (จิต สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์, เจตสิก สภาพธรรมที่เกิดประกอบพร้อมกับจิต, **พระนิพพาน** สภาพธรรมที่ดับทุกข์ดับกิเลส ไม่เกิดไม่ดับ) และ **รูปธรรม** (สภาพธรรมที่ไม่รู้อะไร) สิ่งที่มีจริงเหล่านี้ ตรัสรู้โดยบุคคลผู้เลิศผู้ประเสริฐที่สุดในโลก คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยพระบารมีที่พระองค์ได้สะสมอบรมมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เมื่อทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงแล้ว ทรงมีพระมหากรุณาแสดงพระธรรมแก่อกุศลแก่สัตว์โลกเพื่อเข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง ซึ่งจะต้องมีการใช้คำเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าพระองค์ตรัสถึงสิ่งใด เพื่อความเข้าใจของผู้ฟังอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ซึ่งถ้ากล่าวถึงบุคคลผู้มีโทษมาก ก็ต้องมุ่งหมายถึง **ว่ามีอกุศลธรรม เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมาก** อกุศลธรรมเป็นสภาพธรรมที่ไม่ดี ให้ผลเป็นทุกข์เท่านั้น ไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆ เลยทั้งสิ้น อกุศลธรรมก็เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เมื่อได้เหตุได้ปัจจัย อกุศลธรรมที่เคยได้สะสมมา ก็เกิดขึ้นเป็นไปในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น

ความโกรธ ชื่นเคืองใจ ไม่พอใจ เกิดแล้วตามเหตุปัจจัย ใครๆ ก็บังคับบัญชาไม่ได้ ทำร้ายตนเองแล้ว ในขณะที่โกรธ และถ้าความโกรธมีกำลังมากขึ้น ก็อาจจะไปทำร้ายเบียดเบียนคนอื่นได้ ทั้งนี้เพราะเคยสะสมความโกรธมาแล้ว, เวลาโลภะเกิด ก็มีความติดข้องต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะกิจหน้าที่ของโลภะ คือติดข้องต้องการ ถ้าไม่ได้ในทางที่ชอบ บางคนก็แสวงหาในทางที่ผิด ตามความติดข้องต้องการ เมื่อไม่ได้ตามที่ต้องการ ก็เกิดโทสะ คือความไม่พอใจ ตามมาอีก แต่เมื่อได้มาตามที่ต้องการแล้ว ก็ต้องรักษาไว้อย่างดี กลัวสูญหาย ไม่อยากพลัดพรากไป เป็นเรื่องของอกุศลธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่มีโทษโดยตลอด ไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆเลยแม้แต่น้อย โดยมีรากลึกคือความไม่รู้ เพราะเหตุว่า อกุศลธรรมทั้งหลาย เกิดเพราะความไม่รู้ ความประพฤตินี้ไม่ดีประการต่างๆ เกิดเพราะความไม่รู้ แต่บุคคลผู้มีโทษมาก ก็ยังมีโอกาสที่คุณความดีประการต่างๆ จะเกิดขึ้นได้บ้าง ตามการสะสมของแต่ละบุคคล

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สิ่งที่จะเป็นเครื่องเกื้อกูลที่ดีที่สุดในชีวิต ก็คือพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ชีวิตของผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ได้อบรมเจริญปัญญา เห็นคุณค่าของพระธรรม ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ดับกิเลสอะไรๆ เลย ยังมีสภาพธรรมที่เป็นโทษ คือ อกุศลเกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดา แต่ก็มีปัญญาที่ค่อยๆ รู้ขึ้น เข้าใจขึ้นในความเป็นจริงของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ ว่าเป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีจริง เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป พร้อมทั้งเห็นโทษของอกุศลที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง แล้วมีความละอายมีความเกรงกลัวที่จะถอยกลับจากอกุศล ชัดเกล้าให้เบาบางลง เพราะอกุศลของใคร ใครก็ชัดเกล้าให้ไม่ได้ นอกจากอาศัยความเข้าใจพระธรรมเท่านั้นจริงๆ เพราะถ้าไม่เริ่มชัดเขลา นับวันก็ยิ่งจะพอกพูนอกุศลมากยิ่งขึ้น

ถ้าเป็นผู้เห็นประโยชน์ของพระธรรม ก็เป็นผู้ที่กำลังเริ่มต้นในการสะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งหนทางที่จะเดินต่อไปอีกยาวไกลมาก เพราะความลึกซึ้งของธรรมนั่นเอง แต่ว่าถ้าไม่เริ่มเลย ก็จะไม่วันถึง เพราะเหตุว่าถ้าไม่มีการเตรียมพร้อมตั้งแต่ในขณะนี้ด้วยการฟังพระธรรม ก็ไม่สามารถที่จะมีปัญญาเกิดขึ้นเจริญขึ้นได้เลย เพราะฉะนั้น ถ้ามีการเริ่มต้นในหนทางที่ถูกต้องเท่าที่มีเหตุปัจจัยที่จะเป็นไปได้ ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่จะช่วยให้ได้สะสมความเห็นถูกเพิ่มขึ้น ชีวิตก็จะ เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ค่อยๆ ชัดเกล้าความเป็นผู้มีโทษมากไปทีละกิตติละน้อย ที่สำคัญคือ อาศัยคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งประมาณค่ามิได้ ด้วยการตั้งใจฟังตั้งใจศึกษาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระองค์ได้ตรัสไว้ดีแล้ว.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖